

BARNDOM–UTBILDNING–
SAMHÄLLE

**Examensarbete i fördjupningsämnet
Barndom och lärande
15 högskolepoäng, grundnivå**

**“Jag känner mig dum när ett barn använder ett
språk jag inte kan”**

En studie av olika strategier förskollärare använder i arbetet med flerspråkighet

“I feel stupid when a child uses a language I don't know”

A study of different strategies preschool teachers use in the work with multilingualism

Caya Kheder
Ingeborg Freij

Examen och poäng (Förskolläraryxamen 210 hp)
Datum för slutseminarium (2024-01-22)

Examinator: Thom Axelsson
Handledare: Susanne Waldén

Förord

Vi har tillsammans kommit överens om att vi skulle skriva om begreppet flerspråkighet. Vi båda tyckte från början av utbildningen att flerspråkighet är ett intressant och djupt ämne att undersöka eftersom vi har haft ett stort intresse för detta ämnet sedan tidigare. Möjligheten för oss uppstod när vi insåg att vi snart ska komma ut på arbetsmarknaden som blivande förskollärare och ville få en bredare kunskap om detta ämnet genom undersökning. Vi fann ämnet vara intressant och därför ville vi undersöka vilka strategier förskollärarna tillämpar när det kommer till flerspråkighet hos barn. Vi har tillsammans påbörjat sökandet efter vetenskapliga artiklar och litteratur om ämnet flerspråkighet på Malmö Universitet.

Vi har tillsammans börjat reflektera kring uppsatsens struktur och vilka begrepp vi ansåg vara viktiga att skriva om och diskutera vidare. Vi besökte Malmö universitet vid flera tillfällen och lånade böcker för vårt arbete. Därefter delade vi uppgifterna och bestämde vem som skulle läsa vad och påbörjade vår skrivprocess. Vi hade ett delat dokument på Google drive där vi gav varandra kommentarer och sedan reflekterade över texten. Det har varit positivt och givande att skriva uppsatsen tillsammans eftersom vi var två som kunde fundera och reflektera över alla aspekter av vårt arbete och varit till stor hjälp för varandra. Vi har även gemensamt skrivit, formulerat och omstrukturerat intervjufrågorna flera gånger tills vi kände att vi var nöjda.

Vi vill även passa på att rikta ett stort tack till vår handledare Susanne Waldén som har väglett oss under hela arbetet och gett oss kommentarer för hur vi ska förbättra vårt arbete. Tack för att du oavsett tidpunkt har gett oss snabba svar när vi behövt det. Tack för att du har lyssnat på oss och delat flera tips om hur vi kan fortsätta framåt i vårt arbete.

Avslutningsvis vill vi tacka alla som deltog i vår studie, särskilt de fantastiska pedagogerna som ställt upp för oss och möjliggjorde genomförandet av vårt arbete genom att ställa upp och bli intervjuade.

Abstract

Syftet med denna uppsats är att undersöka och analysera strategier förskollärare använder för att stödja flerspråkiga barn. Studien genomfördes utifrån kvalitativa semi-strukturerade intervjuer med hjälp av ljudupptagning. Därefter har materialet blivit transkriberat och analyserat utifrån tre frågeställningar som är: Vilka metoder och strategier finns för pedagogerna att använda sig av på förskolan i samband med flerspråkighet? Vilka utmaningar stöter pedagogerna på i stödjandet med flerspråkiga barn? Hur förhåller sig informanternas arbete med flerspråkighet till läroplanens direktiv?

Studien har utgått från ett *interkulturellt perspektiv* där förskolans verksamhet är en mötesplats för alla barn oavsett språk, bakgrunder eller etnicitet. Ett interkulturellt perspektiv innebär att alla språk och kulturer ska mötas med ömsesidig respekt och förståelse för varandra. Vi har även använt oss av andra teoretiska begrepp som är *relationellt perspektiv*, *normkritiskt perspektiv*, *inkludering* och *delaktighet*.

Resultatet av studien visade att pedagogerna på förskolan upplever en utmaning i arbetet med stödjande av flerspråkiga barn. Det har även visat att det finns utmaningar i samband med de olika strategier och metoder som pedagogerna använder sig av för att stödja flerspråkiga barn. Studiens resultat visar också att pedagogerna upplever en utmaning med att synliggöra alla språk utifrån likvärdighetsuppdraget, särskilt när pedagogerna själva inte behärskar alla språk.

Nyckelord: Flerspråkighet, pedagog, metoder, strategier, förskola.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte.....	3
1.2 Frågeställningar.....	3
2. Definitioner av begrepp.....	4
2.1 Flerspråkighet.....	4
2.2 Modersmål.....	4
2.3 Minoritetsspråken.....	5
2.4 Multimodal flerspråkighet.....	5
3. Teori.....	6
3.1 Interkulturellt perspektiv - interkulturellt förhållningssätt.....	6
3.2 Relationellt perspektiv.....	6
3.3 Normer och normkritiskt perspektiv.....	7
3.4 Inkludering.....	8
3.4.1 En inkluderande språkutveckling.....	8
3.5 Hur de teoretiska begreppen används i analysen.....	9
4. Tidigare forskning.....	10
4.1 Pedagogers förhållningssätt till mångfald.....	10
4.2 Flerspråkiga barns språkutveckling.....	11
4.3 Pedagogernas osäkerhet gällande flerspråkighet.....	11
4.4 Strategier för att främja språkutveckling.....	12
4.5 Flerspråkiga pedagogers arbete i förskolan och skolan.....	12
5. Metod.....	14
5.1 Kvalitativ metod.....	14
5.2 Semistrukturerade intervjuer.....	14
5.3 Genomförande och urval.....	14
5.4 Transkribering av ljudupptagning.....	15
5.5 Forskningsetiska principer.....	16
6. Analys och resultat.....	17
6.1 Metoder och strategier med flerspråkighet.....	17
6.1.1 TAKK tecken och bildstöd.....	17
6.1.2 Närvarande pedagoger ur ett interkulturellt förhållningssätt.....	18
6.1.3 Fruktstund som strategi på olika språk.....	18
6.1.4 Digitala verktyg.....	19
6.1.5 Samarbete med vårdnadshavarna.....	20
6.1.6 Flerspråkiga pedagoger som strategi.....	23
6.1.7 Multimodalt material som strategi.....	23
6.2 Utmaningar i stödjandet med flerspråkighet.....	24
6.3 Arbetet med flerspråkighet utifrån läroplanen.....	29
7. Diskussion.....	32
7.1 Metoder och strategier i samband med flerspråkighet.....	32

7.2 Utmaningar i stödjandet av flerspråkiga barn.....	34
7.3 Arbete med flerspråkighet till läroplanens direktiv.....	37
8. Metoddiskussion.....	38
8.1 Förslag till fortsatt forskning.....	39
Referenser.....	40
Bilaga 1.....	45
Bilaga 2.....	47

1. Inledning

Det finns mellan 5 000 och 6 000 olika språk globalt sett. Jämfört med antalet länder är språkens antal betydligt fler, vilket innebär att fler språk kan enas inom samma land eller region. Begreppet flerspråkighet eller tvåspråkighet är därför allt vanligare. I Sverige väcker begreppet flerspråkighet ett stort intresse och det blir alltmer aktuellt med tanken på att flera språk har samlats på en plats. Begreppet flerspråkighet kan betraktas med tvivel för vissa medan andra betraktar det som en tillgång och som borde bevaras samt diskuteras mer om. När det gäller yngre barn upplevs flerspråkighet av vissa som en utmaning medan andra betraktar det som en tillgång och anser att barn i en tidig ålder ska börja lära sig flera språk samtidigt (Håkansson 2019). Håkansson (2019) beskriver att det finns omkring 150 olika språk i den svenska skolan och att många barn har redan med sig ett annat språk.

I Läroplan för förskolan 2018 (Lpfö 18, 2018, s.9) står det att *“Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål”*. Skolverket (2023) beskriver att flerspråkiga barn har möjlighet att utveckla det svenska språket på förskolan genom att pedagogerna använder sig av rätt metod såsom bildstöd och TAKK tecken (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation). Forskning har däremot visat att barn som får möjlighet att utveckla sitt eget modersmål också kan få bättre möjligheter att kunna lära sig det svenska språket. Det finns inte några färdiga metoder som förskolepersonalen kan använda sig av för att på bästa sätt kunna stödja flerspråkiga barn (Skolverket, 2013). Vi undrar hur pedagogerna på förskolan går tillväga med denna fråga.

Eftersom det svenska samhället blir mer och mer ett mångfaldssamhälle ställs det höga krav på att varje individ ska kunna leva och förstå samt respektera de värden som ligger i en kulturell mångfald. Lunneblad (2018) menar att begreppet mångfald diskuteras ständigt i skolan och förskolans verksamhet. I dagens läge betonas begreppet mångkulturellt samhälle där det finns olika kulturer, etnicitet och religioner i ett samhälle. I Lpfö 18 (2018) beskrivs även att förskolan är en kulturell och social plats där barnen får en förståelse för värdet av mångfaldiga kulturer. Vidare beskriver Lpfö 18 (2018) att förskolan ska både stimulera och stödja språkutvecklingen i det svenska språket genom att uppmuntra barnen att kunna

kommunicera på olika sätt. Det står även att förskolan ska stödja alla barn med ett annat modersmål än svenska och kunna utveckla modersmålet. Förskolan ska vara en trygg, lärorik och lekfull plats för alla barn. Enligt Sjöberg och Lindgren Eneflo (2019) ska all personal på förskolan, oavsett vilket språk de talar, ska kunna stödja och ge möjlighet till att varje flerspråkigt barn utvecklar både sitt modersmål och det svenska språket. Pedagogerna på förskolan behöver vara trygga i sin yrkesroll för att på bästa sätt utveckla flerspråkighet hos barnen. Pedagogerna på förskolan behöver mer kunskap och kompetens för att utveckla och stimulera barnens olika modersmål (Sjöberg & Lindgren Eneflo, 2019).

Enligt Lpfö 18 (2018) är förskolan en social och kulturell mötesplats där pedagoger, barn och vårdnadshavare möts med olika sociala och kulturella bakgrunder. Det är däremot förskollärarens uppdrag att skapa en sådan trygg och social mötesplats (Håland Anveden, 2017). Begreppet *kultur* som återkommer i detta arbete kan enligt Öhlander (2005) förklaras som en social kategori som innefattar bland annat traditioner, normer, värden och livsstil. Öhlander (2005) menar vidare att kultur visar olikheter och när man uppmärksammar dessa olikheter, det är då man skapar förståelse och acceptans av olika människor. Enligt Håland Anveden (2017) har begreppet kultur olika definitioner beroende på sammanhanget och i vilket samhälle. Generellt sett kan begreppet kultur syfta på kulturella uttryck såsom konst, teater och dans.

Vi beslutade att undersöka och utforska ämnet flerspråkighet dels på grund av våra olika bakgrunder och erfarenheter när det gäller språk och kultur, och dels med tanke på våra framtida förskolläraryrollen. Vi befinner oss snart på olika förskolans verksamheter där vi möter individer med olika språk förutsättningar. Förskolans verksamhet förutsätter att vi som blivande pedagoger arbetar och strävar efter ett interkulturellt sätt och aktivt stödjer och främjar barns flerspråkighet.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur pedagogerna på förskolan stödjer flerspråkiga barn.

1.2 Frågeställningar

- Vilka metoder och strategier finns för pedagogerna att använda sig av på förskolan i samband med flerspråkighet?
- Vilka utmaningar stöter pedagogerna på i stödjandet av flerspråkiga barn?
- Hur förhåller sig informanternas arbete med flerspråkighet till läroplanens direktiv

2. Definitioner av begrepp

I detta avsnitt kommer vi att förklara några centrala begrepp som används i vår studie.

2.1 Flerspråkighet

Enligt Kultti (2014) innebär begreppet flerspråkighet när barn har två olika språk redan från födseln och utvecklar dessa språk samtidigt. Håkansson (2019) menar att när barn lär sig två språk samtidigt sker det på två olika sätt. Det första sättet kan till exempel vara det svenska språket som barnet talar och vårdnadshavarnas modersmål, det vill säga att barnet lär sig två språk samtidigt och på så sätt har barnet två modersmål. Det ena sättet är att språket talas hemma med det svenska språket. Det andra sättet är när barnet har etablerat ett språk och sedan börjat lära sig ett annat språk. Kultti (2014) skriver att om barnet är mer än tre år gammalt, då kallas det för successivt flerspråkighet vilket även kallas för andraspråksinläring (Håkansson, 2019).

Vidare beskriver Håkansson (2019) att för närvarande skiljer sig begreppet flerspråkighet och tvåspråkighet. Därefter beskriver Håkansson (2019) att tvåspråkiga personer talar mer än ett språk medan flerspråkiga personer talar mer än två språk, det vill säga om man behärskar två språk lika bra, då är man tvåspråkig. Skolverket (2013) beskriver även om begreppet andraspråk som hänvisar till det språk som vi lär oss efter modersmålspråket. Begreppet andraspråk används idag i form av svenska som andraspråk, vilket också etablerades som ett skolämne år 1995. Det innebär att människan lär sig svenska som andraspråk för att de redan har ett modersmål (Skolverket, 2013).

2.2 Modersmål

I Lpfö 18 (2018, s.9) står det att *"barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål"*. Håland Anveden (2020) hävdar att begreppet modersmål, som också kallas för förstaspråk, är det språket som människan lär sig först. Håland Anveden (2020) förklarar att människan kan bära på flera modersmål och om ens föräldrar har olika modersmål. Enligt Håkansson (2019) är modersmålet det allra första

språket vi lärt oss från hemmet oavsett antal språk vi lärt oss hemma, då är alla språk anses som modersmål.

2.3 Minoritetsspråken

I Sverige finns det fem språk som är klassade som nationella minoritetsspråk, de är: samiska, finska, romani, meänkieli och jiddisch (Petersen, 2022). Dessa fem minoritetsspråken ska enligt Lpfö (2018) förskolan stödja barn med nationella minoritetsspråken i sin språkutveckling och att förskolan ska både skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Enligt Skatemyr (2020) ska barn som tillhör de nationella minoritetsgrupperna stödjas i sin språkutveckling och att det är förskolans uppdrag att lägga grunden för att alla barn utvecklar en förståelse för dessa nationella minoritetsspråk. Pedagoger på förskolan ska därför ha kunskaper om minoritetsspråken och att förskolan ska ta hänsyn till dessa barn när de planerar sin verksamhet och undervisning.

2.4 Multimodal flerspråkighet

Multimodal innebär att barnen kommunicerar på många olika sätt, det vill säga olika modaliteter. Det är ett teckensystem som anses vara en möjlighet för barn att kunna uttrycka sig på olika sätt, till exempel kroppsliga uttryckssätt, färger och bilder (Petersen, 2022). Förskolan är en plats som erbjuder barnen att använda en mängd modaliteter i olika aktiviteter. Petersen (2022) hävdar att sådana aktiviteter är till exempel när barnen använder sig av sin egen kropp för att leka eller klättra. När barnen på förskolan får möjligheten att använda sitt modersmål blir flerspråkigheten multimodal.

3. Teori

I detta kapitel kommer vi att presentera de teoretiska begrepp som ligger till grund för vår studie. Vi utgår från följande teoretiska begrepp: interkulturellt perspektiv, relationellt perspektiv, normkritik och inkludering. Vi har valt dessa begrepp eftersom de passar till vårt syfte att undersöka hur pedagoger på förskolan stödjer barnen med flerspråkighet. Vi kommer att utgå ifrån dessa begrepp när vi analyserar vårt empiriska material.

3.1 Interkulturellt perspektiv - interkulturellt förhållningssätt

Ett interkulturellt perspektiv är ett förhållningssätt där både utveckling och lärandet sker på ett ömsesidigt sätt i förskolans verksamhet. Förutsättningen för att ett interkulturellt perspektiv ska fungera i en skolmiljö är att pedagogerna behöver erkänna att en mångkulturell lärandemiljö består av individer som använder sin egen bakgrund som norm när de bemöter främmande kulturer. Först när man blir medveten om varandras likheter och skillnader kan man se likvärdigheten i att människor är annorlunda (Lorentz & Bergstedt, 2016).

Stier och Riddersporre (2019) beskriver att ett interkulturellt förhållningssätt har som utgångspunkt i att kulturer är ett resultat av det sociala samspelet. Det finns många förskollärare som upplever att i praktiken är det svårt att arbeta utifrån ett interkulturellt förhållningssätt och anledningen är att det i läroplanen och i forskning inte finns tillräckligt med konkreta metoder och strategier (Stier & Riddersporre, 2019). Skolverket skriver att ett interkulturellt förhållningssätt innebär att förskolans verksamhet och alla som verkar i förskolan ska se till att alla individers bakgrund och språk respekteras. Ett interkulturellt förhållningssätt innebär också att förskoleverksamheten ska präglas av öppenhet där alla olikheter och åsikter är accepterade (Skolverket, 2023).

3.2 Relationellt perspektiv

Enligt Aspelin (2018) är ett relationellt perspektiv där människan och världen ses som ihopkopplade och har ett ömsesidigt förhållande. Aspelin (2018) menar vidare att relationskompetens är en process mellan lärare och elev. Aspelin och Persson (2011) menar

att det relationella perspektivet handlar om att bygga relationer mellan lärare och elev samt att skapa en tillåtande miljö där eleven vågar tänka, tycka och pröva sina tankar och idéer. Läraren behöver lyssna, bekräfta och utmana barnets idéer. Aspelin och Persson (2011) påpekar att i relationellt perspektiv hör relationsarbete, läraren har ansvar för att förutsättningar skapas så att relationer kan bildas. Genom att bilda relationer med eleven främjas lärandet, läraren behöver respektera barnet och vara mottaglig för varje barns behov.

Enligt Lutz (2021) är det relationella perspektivet ett sätt att förtydliga för förskolan att det är själva förskolans verksamhet som skall anpassa sig efter varje barn. Lutz menar att om ett barn upplever svårigheter eller brister, kan dessa svårigheter bero på till exempel förskolans lärmiljö.

3.3 Normer och normkritiskt perspektiv

Enligt Skolverket (2023) beskrivs begreppet normer som olika tankar och oskrivna regler som formar oss människor i ett samhälle. Vidare beskriver Skolverket (2022) att normer handlar om hur vi människor upplever verkligheten och vad som har upprätthållits som rätt och fel. Normer anses vara en förväntning på hur vi människor ska bete oss i ett visst samhälle eller situation. Det finns olika normer i samhället som till exempel kan bidra med att vissa grupper kan privilegieras och uppfattas som eller norm medan andra grupper i samhället kan marginaliseras och diskrimineras (Skolverket, 2022).

Ahlberg (2015) framhåller att begreppets normer kan variera beroende olika anledningar såsom kultur och traditioner, det vill säga att normer varierar beroende på var människor befinner sig. Enligt Stier och Riddersporre (2019) är förskolan en plats för barnen för att få lära sig om vad begreppet normer innebär i praktiken. Genom det samspel som sker mellan barn och pedagoger samt all personal som vistas i förskolan, kommer barnen först i kontakt med olika normer (Stier & Riddersporre 2019). Edfelt (2019) beskriver att alla människor i världen har så kallade normer men det kan ses på så många olika sätt och är väldigt individuellt.

Sörensdotter (2018) berättar att begreppet normer handlar om idéer om vad som anses vara normalt respektive onormalt. Normer skapar förväntningar på individen, bland annat beteende, utseende och livsstil. Individer som försöker passa in i normen betraktas som

normalt och vanligtvis bekräftas i ett samhälle, medan den som avviker från normen kan riskerar att bli stereotypiserad (Sörensdotter, 2018). Vidare beskriver Sörensdotter (2018) att normer även kan vara baserade på kön, det vill säga hur vi uppfattas som kvinna respektive man och hur vi ska framställa oss som det. Samhället förväntas att vi lever upp till de normer som är baserade på vårt kön, kvinnligt och manligt.

Begreppet *normkritik perspektiv* innebär olika metoder och teorier för att motverka exkludering och diskriminering (Skolverket, 2013). Björkman (2018) berättar att när det gäller den normkritiska pedagogiken är att det inte handlar om att alla normer ska upplösas, normer behövs för att vi människor ska kunna samexistera. Den normkritiska pedagogiken gör att den synliggör normerna, deras konsekvenser och makt.

3.4 Inkludering

Enligt Nilholm (2020) innebär begreppet inkludering att förskolan alltid ska utgå från barnens behov och förutsättningar när de utformar olika lärmiljöer. Lutz (2021) beskriver innebörden av begreppet inkludering som att det är förskolans verksamhet som skall anpassa sig och utforma sina lärmiljöer utifrån barnens olikheter såsom intresse och behov. Vidare beskriver Skånfors (2013) i sin avhandling "Barns sociala vardagsliv i förskolan" vikten av att förskolan tänker på att det ska planeras gemensamma aktiviteter som innehåller sociala regler och ska inkludera alla barn. Skånfors menar att det är genom leken och det sociala samspelet mellan barnen på förskolan som sker en utveckling och lärandet.

3.4.1 En inkluderande språkutveckling

Enligt Petersen (2022) finns inte tydliga och konkreta exempel på hur pedagoger ska stödja språkutvecklingen hos barnen. För att alla barn på förskolan ska känna att deras språk är inkluderande behövs att pedagogerna har förståelse för att alla barn har rätt att använda sig av alla sina språk. Pedagogerna ska därför utgå från att använda sig av resurser såsom digitala verktyg, böcker och olika appar i sin undervisning där alla språk blir hörda och används i förskolan (Petersen, 2022). Petersen beskriver dessutom att andra resurser kan vara pedagoger som är flerspråkiga. Ett exempel kan vara när barnen i en samling lär sig vad frukter heter på olika språk. Detta är en början på språkforskning hos barnen, vilket även kan vara ett sätt för att alla språk blir inkluderande i förskolans miljö (Petersen, 2022).

3.5 Hur de teoretiska begreppen används i analysen

Vi har valt att använda begreppen interkulturellt perspektiv, relationellt perspektiv, normer och normkritiskt perspektiv och inkludering eftersom vi anser att de kompletterar varandra. Det är svårt att till exempel arbeta interkulturellt och relationellt utan att på något sätt arbeta inkluderande och normkritiskt. Vi vill med dessa begrepp förtydliga och fördjupa pedagogernas arbete med flerspråkighet genom att analysera empirin utifrån dessa teoretiska begrepp. I analysen kommer vi att använda ett interkulturellt perspektiv för att lyfta fram pedagogernas arbete med att göra förskolans verksamhet öppen för alla individers bakgrund och språk. Relationellt förhållningssätt kommer vi i analysen använda för att synliggöra förskolans arbete med pedagogiska relationer. I analysen används normer och normkritik för att lyfta fram pedagogernas medvetenhet om olika normer på förskolan och genom att normerna lyfts fram öppnas möjligheten att pedagogerna kritiskt granskar verksamheten och sig själv för att främja arbetet med flerspråkighet. Vi har använt begreppet inkludering för att synliggöra pedagogernas arbete med inkluderande lärmiljöer och språkutveckling i förhållande till flerspråkighet.

4. Tidigare forskning

För att hitta relevanta avhandlingar och vetenskapliga artiklar till vår studie har vi bland annat använt oss av DiVA, Swepub och Libsearch. Vi ville få fram relativt ny forskning, därför begränsade vi våra sökningar till 2010 och framåt. Sökord som vi använde oss av var förskola, flerspråkighet, interkulturell, preschool, multilingualism, intercultural. Den tidigare forskningen kommer vi att använda i relation till vår studies resultat i diskussionsdelen.

4.1 Pedagogers förhållningssätt till mångfald

Jonas Stier, professor i interkulturella studier och Margareta Sandström, professor emerita i didaktik med inriktning mot specialpedagogik, undersöker i sin rapport "En interkulturell förskola? Förhållningssätt och kunskapsformer hos förskolepersonal i Rinkeby-Kista" (2017), hur förskolepersonal på en mångkulturell förskola förhåller sig till mångfald och hur de interagerar kulturellt. Studien genomfördes genom fokusgruppsamtal i två omgångar som hölls med cirka fem månaders mellanrum. De hade tre teman i det första fokusgruppsamtalet: förskolepersonalens förståelse för kultur, reflektionssätt och interaktionssätt. Varje tema bröts ner till mindre delar som diskuterades i fokusgruppen. I den andra samtalsomgången var utmaningar och möjligheter i verksamheten i fokus. Sammanlagt deltog 60 personer i grupper om 4-7 i varje.

Resultaten från fokusgruppsamtalen visade bland annat att personalen har mångkulturell förståelse och att några av svårigheterna är att hantera barngruppens olikheter, vårdnadshavare men även kollegor som kommer från en annan kultur. De upplever även att det är en tillgång att ha en annan kulturell bakgrund än svensk i kontakt med barn och vårdnadshavare. Det upplevs svårt med balansgången mellan barnens bästa och önskemål från vårdnadshavarna. Personalen upplever läroplanen och gällande lagstiftning som ett stöd i diskussioner med vårdnadshavare. Personalen ser möjligheter att kunna bli bättre på att arbeta interkulturellt genom att till exempel få bättre kommunikation med vårdnadshavarna, så vårdnadshavarna får bättre insyn i förskolan och förskolan får bättre insyn i barnens olika kulturer.

4.2 Flerspråkiga barns språkutveckling

Anne Kultti, docent i pedagogik vid Göteborgs universitet, gör i sin avhandling "Flerspråkiga barn i förskolan: Villkor för deltagande och lärande" (2012) deltagande observationer och videoinspelningar av interaktioner mellan människor. Hon har även haft möjlighet att diskutera observationerna i direkt samband med händelser med pedagoger som varit närvarande. Observationer har genomförts under sex månader, en gång i månaden.

Kulttis observationer visar att förskolans vardag är indelad i olika aktiviteter som är återkommande, dessa aktiviteter är antingen i helgrupp eller i smågrupper, aktiviteterna är inkluderande. Lärarledda aktiviteterna har tydlig struktur vilket gör att alla barn kan delta utifrån sina egna förutsättningar oavsett språkkunskaper. I leken blir det tydligt att det svenska språket är viktigt vid interaktioner mellan barnen. Vid leksituationer är det även viktigt med närvarande pedagoger som följer med i händelsen och kan ge språklig stöttning vid behov. Ett exempel på språkfrämjande aktiviteter är läsning som både kan vara planerad eller spontan aktivitet. Ett annat resultat är att pedagogerna stöttar det enskilda barnet och dess kommunikation genom pekande, frågor och upprepningar vilket skapar förutsättningar för ökade språkkunskaper. Studiens resultat visar att svenskan är norm och att andra språk än svenska synliggörs mest om flera barn har samma modersmål och det då används naturligt i leken med varandra.

4.3 Pedagogernas osäkerhet gällande flerspråkighet

Maria Sjöberg, doktorand i pedagogiskt arbete och Elisabet Lindgren Eneflo, lektor Falu förskola gör i sin artikel "Man blir lite osäker på om man gör rätt - En studie om pedagogers arbete med flerspråkighet i förskolan" (2019), en studie uppbyggd på samtal i tre arbetslag och en fokusgrupp där alla tre arbetslagen deltar samtidigt.

I resultatet lyfts pedagogernas frustration över att inte kunna prata på alla barns modersmål, samtidigt berättar pedagoger om hur barnens språk lyfts fram och stimuleras på olika sätt. Svårigheter att hinna lyfta fram alla barnens modersmål när det finns många nationaliteter på förskolan och att det är viktigt att visa intresse för barnens olika språk. Det är svårt att leva upp till att utveckla barnens kulturella identitet men de försöker visa intresse när barnen berättar om olika högtider till exempel. Pedagogerna berättar även om olika språkutvecklande material som förskolan använder så som PENpal, musik, bilder, kalendrar och applikationer.

En del pedagoger tycker det är bra att förskolan kan låna ut böcker till vårdnadshavarna medan några är osäkra på om alla vårdnadshavarna kan läsa. En annan strategi som framkom i studien är att använda sig av flerspråkiga pedagoger när det svenska språket inte räcker till. Det händer även att de tar hjälp av andra barn som har samma modersmål när det behövs tolk. Vissa pedagoger tycker att de använder vårdnadshavarna som en språklig resurs medan andra tycker att det är svårt då vissa vårdnadshavare inte talar eller förstår svenska vilket försvårar samarbetet.

4.4 Strategier för att främja språkutveckling

Förskolläraren och specialpedagogen Anders Skans har i sin licentiatuppsats "Flerspråkig förskolas didaktik i praktiken" (2011) gjort en fallstudie med kombinerade observationer och intervjuer som hålls med pedagogerna.

I intervjuerna med pedagogerna lyfts barnens språkutveckling fram, språkutvecklingen sker ofta vid förskolans fasta rutiner såsom samling, sagoläsning, matsituationerna. Tyngden läggs på att barnen ska kommunicera oavsett vilket språk barnen använder på förskolan, det kan vara modersmålet barnet svarar på, kroppsspråk eller TAKK. Vid sagoläsning använder pedagogerna konkreta föremål som till exempel djur för att förtydliga sagans innehåll. Samlingen som sker i en stor grupp används som en språkstödande aktivitet vilket minskar pedagogens möjlighet att kommunicera med enskilda barn. De flerspråkiga pedagogerna i studien försöker att använda sina egna modersmål ibland för att visa barnen att det är tillåtet att tala olika språk. Pedagogerna försöker lära sig några ord från barnens olika modersmål för att visa att alla språk är viktiga och på så sätt göra alla barnen delaktiga i gruppen. TAKK används i stor utsträckning oavsett om barnen som är närvarande behöver stöd med språket, detta görs för att normalisera användandet av TAKK.

4.5 Flerspråkiga pedagogers arbete i förskolan och skolan

Claudine Kirsch, professor på Luxemburgs universitet har i sin artikel "Practitioners' language-supporting strategies in multilingual ECE institutions in Luxembourg" (2021) gjort inspelade observationer på skolor för yngre barn och förskolor.

Resultatet visar bland annat att pedagogerna försöker skapa en rik språkmiljö genom rutiner, högläsning, berätta sagor, språkaktiviteter, samtal med barnen och att få barnen att interagera

med varandra. Alla pedagoger i studien var flerspråkiga och detta användes i undervisningen tillsammans med kroppsspråk för att förstärka ordens betydelse. Pedagogerna använder sig av multimodal kommunikation som till exempel mimik och kroppsspråk som komplement till det talade ordet vilket gjorde att barnen lärde sig lättare. De uppmuntrar även barnen att svara på frågor multimodalt och på det språk som barnen föredrar. Resultatet visade att pedagogerna använder interaktionsfrämjande strategier, att stimulera till samtal genom att ställa öppna frågor till barnen för att uppmuntra barnen att prata mera.

5. Metod

I detta avsnitt kommer all material och metod att presenteras. Även tillvägagångssättet för hur materialet har behandlats och analyserats kommer att presenteras i detta avsnitt.

5.1 Kvalitativ metod

Vi valde att utföra vår studie utifrån en kvalitativ metod med hjälp av intervjuer. Val av kvalitativ metod bestämdes när vi då ville fördjupa oss i ämnet flerspråkighet och pedagogernas strategier i stödandet med flerspråkighet. Enligt Skolverket (2023) är kvalitativ metod ofta mer detaljerad och ger en konkret beskrivning av till exempel ett fenomen. Det gör att analyser av kvalitativa metoder erbjuder en djup förståelse av det ämnet som har undersökts.

5.2 Semistrukturerade intervjuer

En semistrukturerad intervju innebär att intervjuaren har förberett några öppna frågor eller teman som intervjun ska handla om. Eftersom frågorna som ställs är öppna kan respondenten påverka innehållet i intervjun. Vi valde en semistrukturerad intervjuform eftersom vi ville att respondenterna skulle få berätta ganska fritt om sitt arbete, även om vi ville få reda på viss information. Vi valde att skicka intervjufrågorna till respondenterna några dagar innan intervjun så att de skulle ha möjlighet att förbereda sig (se bilaga 2 intervjufrågor).

5.3 Genomförande och urval

Fem förskollärare på olika förskolor i två olika kommuner blev intervjuade med ljudupptagning. En av förskollärarna arbetade vid tillfället för intervjun i en förskoleklass men har även arbetat ett flertal år på förskola. Vi gjorde ett strategiskt urval då vi valde pedagoger som utbildade förskollärare/förskoleklass som har erfarenhet och kunskap om vårt ämne (flerspråkighet). Vi ville även ha en bredd på vår studie och valde två förskollärare som arbetar i ena kommunen och tre förskollärare som arbetar i den andra kommunen. Förskolorna som vi valde ligger i två olika kommuner, men det gemensamma mellan alla förskolorna som vi valde var att majoriteten av barnen var flerspråkiga.

I början av vårt examensarbete skrev vi ett informationsbrev som vi skulle mejla till dem som vi skulle intervjua. Där stod bland annat om studiens syfte, kontaktuppgifter till oss och även till vår handledare och kursansvarig på Malmö universitet. Informationsbrevet mejlades tillsammans med en samtyckesblankett (se bilaga 1). Vi meddelade våra informanter att samtyckesblanketten inte behövde skrivas ut eller skrivas på utan att informanten i början av intervjun skulle samtycka till medverkan och deras samtycken skulle spelas in på zoom. Anledningen till varför vi valde att spela in intervjuerna på zoom var för att kunna koncentrera oss på att lyssna på respondenten eftersom det tar tid att skriva ner svaren och det kan störa lyssnandet. Sedan var det dags att bestämma en tid och plats för att intervjua våra respondenter. För att informanternas deltagande skulle hållas konfidentiell så har vi valt att använda fiktiva namn på informanterna. Vi har även sparat intervjuerna på Malmö universitets server för att inte obehöriga ska få tillträde till information. När vårt examensarbete har blivit godkänt, kommer alla intervjuer och personuppgifter att raderas. Varje intervju tog ungefär 30 minuter och alla våra frågor blev besvarade.

Namn som angetts i denna studie är fiktiva.

- Ronja: 14 års erfarenhet. Utbildad förskollärare. Arbetar med barn mellan 2-3 år.
- Lisa: 10 års erfarenhet. Utbildad förskollärare. Arbetar med barn mellan 3-5 år.
- Kristina: 12 års erfarenhet, 5 år i förskoleklass. Utbildad förskollärare.
- Kim: 20 års erfarenhet. Utbildad förskollärare. Arbetar med förskoleklassen.
- Johanna: 7 års erfarenhet. Utbildad förskollärare. Arbetar med barn mellan 2-5 år.

5.4 Transkribering av ljudupptagning

När alla fem intervjuerna blivit genomförda, var det dags att transkribera. Vi valde att transkribera allt ordagrant. Vi började med att lyssna på intervjuerna och skrev ner allt i ett gemensamt dokument på Google Drive. Efter att samtliga fem intervjuer var gjorda samlade vi allt i det gemensamma dokumentet och markerade vad som skulle användas till analysen.

5.5 Forskningsetiska principer

Det finns vissa etiska principer som vi behövde följa när vi skulle göra denna studie. Dessa är: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2017). Informationskravet innebär att forskaren ska ge information om studiens syfte till de som ska medverka i studien. Samtyckeskravet innebär att deltagarna behöver samtycka till sitt deltagande och kan avbryta närhelst de vill utan att behöva motivera varför. Konfidentialitetskravet står för att alla uppgifter som samlas in under studien ska hållas konfidentiella och ska förvaras ofrånkomligt för obehöriga. Nyttjandekravet betyder att de uppgifter som man samlat in från personer får endast användas till det ändamål som personerna har godkänt (Vetenskapsrådet, 2017). Dessa forskningsetiska principer har våra respondenter fått ta del av genom informationsbrevet som skickades ut via mejl (bilaga 1).

6. Analys och resultat

Under detta avsnitt presenteras resultatet och analysen av studien vi utfört. Resultatet av analysen redovisas utifrån studiens tre frågeställningar som visar tre olika teman: arbete med metoder och strategier för stödandet med flerspråkighet, utmaningar som pedagogerna stöter på med flerspråkighet på förskolans verksamhet och arbetet med flerspråkighet utifrån läroplanen. Analysen av vårt empiriska material görs utifrån de teoretiska begrepp som har presenterats tidigare, interkulturellt perspektiv, relationellt perspektiv, normer och normkritik och inkludering.

6.1 Metoder och strategier med flerspråkighet

Under detta avsnitt presenteras de olika strategierna som våra respondenter använder sig av i samband med flerspråkighet på förskolan.

6.1.1 TAKK tecken och bildstöd

Respondenterna tog fram TAKK tecken och bildstöd som strategi som används i förskolan och speciellt med de yngre barnen som ännu inte behärskar ett verbalt språk. Förskolläraren Ronja berättar:

För flera år sedan hade jag ett barn som inte kunde svenska och jag kunde inte barnets språk, men med hjälp av TAKK tecken och bildstöd gjorde vi oss förstådda. Vi har använt oss av TAKK tecken och bildstöd och det har gett resultat att vi kan nå alla barn. (Ronja 23-09-28)

Respondenterna använder TAKK för att stimulera och utmana barnens språkutveckling. TAKK används för att tydliggöra och förstärka det svenska språket (Skolverket, 2023). Respondenterna berättar likaså att TAKK-tecken blir mer synliga när vi sitter tillsammans med barnen och börjar kommunicera med varandra genom TAKK-tecken och i aktiviteterna, då de tillsammans går igenom olika föremål, färger, tal och namn på olika djur med hjälp av TAKK-tecken. På detta sätt skapar respondenten en inkluderande lärmiljö genom att hitta sätt att kommunicera med barn som inte kan det svenska språket än. Lutz (2021) beskriver att inkludering i förskolan innebär att förskolans lärmiljöer ska anpassas utifrån barnens intresse och behov. Förskolläraren Ronja berättar vidare att:

Vi använder mycket TAKK och bilder, bildstöd. Vi har bilder och vi benämner varje grej, till exempel om vi har bollar, då upprepar vi ordet boll flera gånger. Tyvärr kan jag inte säga ordet boll på deras språk, men att man då förtydligar och upprepar orden. Till exempel vi har den röda bollen, nu kastar vi den röda bollen, kan du hämta den röda bollen. Jag som pedagog har lärt mig att inte säga till ett barn "gå och hämta den" och istället säga "kan du gå och hämta den röda bollen". (Ronja 23-09-28)

Respondenterna beskriver hur de använder sig av TAKK för att nå alla barn, speciellt de som ännu inte har det verbala språket. Detta kan relateras till det som Skånfors (2013) beskriver, vikten av att pedagogerna utgår och planerar gemensamma aktiviteter för att inkludera alla barn. Respondenterna tycker det är viktigt att alla avdelningar arbetar tillsammans för barnens språkutveckling och lärandet, samt att alla pedagoger utgår från en gemensam plan.

6.1.2 Närvarande pedagoger ur ett interkulturellt förhållningssätt

Respondenterna berättar vikten av att vara närvarande och nyfiken på vad barnen har för språk. I aktiviteterna och i leken är det viktigt att pedagogerna är närvarande för att stödja barnen i deras kommunikation. Förskolläraren Lisa berättar:

Vi pedagoger borde lägga fokus, uppmärksamma och fånga upp när barnen använder sitt modersmål, Istället för att strunta i deras modersmål och säga nej, vi använder det svenska språket på förskolan, jag har alltid tyckt att det är roligt med flerspråkighet och varit en lyhörd och nyfiken på vad barnen använder för språk. (Lisa 23-09-20)

Att uppmärksamma barnens modersmål tyder på att pedagogerna vill ha ett interkulturellt förhållningssätt, där barnens språk uppmärksammas. Lorentz och Bergstedt (2016) menar att ett interkulturellt perspektiv är ett förhållningssätt där utveckling och lärande sker på ett ömsesidigt sätt i till exempel förskolan. Det tyder även på ett relationellt tankesätt då pedagogerna försöker fånga upp det barnen säger, på detta sätt skapas en relation med barnen och pedagogerna visar att de tycker att barnens språk är viktiga. Aspelin och Persson (2011) menar att det relationella perspektivet handlar om att bygga relationer mellan lärare och elev samt att skapa en tillåtande miljö.

6.1.3 Fruktstund som strategi på olika språk

Respondenterna använder sig av denna strategi för att inkludera alla barn och deras modersmål. Förskolläraren Johanna berättar: "Vi har även fruktstund där alla barn har en

möjlighet att ta upp sitt modersmål och berätta för andra barnen vad frukter heter”.
(Johanna 23-09-29)

Respondenterna förklarar vikten av att alla språk syns och hörs i den vardagliga miljön på förskolan. Pedagogerna på förskolan arbetar i ett interkulturellt förhållningssätt, där alla språk ska synas och höras i de vardagliga aktiviteterna. Respondenterna berättar vikten av att barnen kan få en förståelse av att det finns andra språk och tillsammans kunna gå igenom vad frukterna heter på olika språk. Det är ett sätt att börja utforska och lära sig nya språk. Respondenterna påpekar även att i samband med fruktstund har de bilder på olika frukter som ska ätas. I sådana situationer får barnen framför allt lära sig vad frukterna heter på olika språk, samtidigt ser de bilderna på frukt och känner smaken av frukterna, och hör det verbala språket. Enligt Lorentz och Bergstedt (2016) är ett interkulturellt förhållningssätt när både lärandet och utvecklingen hos barnen sker på ett ömsesidigt sätt. Vidare beskriver Lorentz och Bergstedt (2016) att barnen blir medvetna om varandras skillnader och likheter vilket kan leda till likvärdighet. Respondenterna har utgått från att alla språk är viktiga och bör lyftas upp och tillsammans kan vi bygga en likvärdig verksamhet. Vidare kan även detta kopplas till en inkluderande språkutveckling som enligt Petersen (2022) är att förskolan ska ha förståelse av att barns språk blir inkluderade och att barnen har rätt av att använda sig av sitt språk.

6.1.4 Digitala verktyg

Alla förskollärare som vi intervjuat har poängterat vikten i att uppmärksamma barnens olika språk på förskolan. Hur pedagogerna går tillväga med denna strategi, kan se ut på olika sätt. Förskolläraren Lisa berättar:

Barnen berättar till exempel under maten att det här heter så här på mitt språk. Om ett barn inte vet vad mjölk heter på sitt språk så kan man tack vare tekniken googla, använder Google translate för att se vad kallas mjölk på olika språk. När barnen fyller år så brukar vi lyssna på deras språk, ja må du leva, happy birthday på barnets språk och det är också en bekräftelse att det finns olika språk, att stärka barnets identitet. (Lisa 23-09-20)

Förskolläraren vill på detta sätt fånga upp barnens olika bakgrund och visa att barnens olika språk är viktiga. Förskolläraren berättar att de bekräftar att det finns olika språk och att det

stärker barnets identitet. Detta arbetssätt kan kopplas till det interkulturella perspektivet där förskoleverksamheten ska speglas av öppenhet där alla olikheter och åsikter är accepterade (Skolverket, 2013). Respondenterna använder sig av digitala verktyg dels för att nå alla barn och på det sättet inkludera alla språk på förskolan. Petersen (2022) menar att alla barn har rätt att känna att deras språk finns representerade på förskolan och att det kan göras genom att pedagogerna använder olika digitala verktyg, appar och böcker i undervisningen. Förskolläraren Kristina berättar:

Vi planerar mycket och gör mycket, men det känns ofta som att man inte kan nå alla barn. Det är stora barngrupper men man försöker. Vi har högläsning som vi har mycket varje dag och det ger resultat. Där måste man också hitta varje barns sätt. Vissa barn tycker inte om att lyssna när man läser, då måste man hitta barnets intresse, om det är med flanosagor, att koppla boken till projektor. Vi använder polyglutt också så att barnen även kan lyssna på sagor på sitt språk. (Kristina 23-09-28)

Förskolläraren försöker fånga upp barnen och deras intressen för att göra högläsning intressant för alla barn genom att anpassa och hitta nya vägar för att nå barnen. Förskolläraren försöker att få alla barnen inkluderade genom att anpassa undervisningen efter varje barns behov. Undervisningen anpassas efter barnet och inte barnet efter undervisningen vilket både Nilholm (2020) och Lutz (2021) menar är förutsättning för inkludering. Detta tillvägagångssätt passar även in på det relationella perspektivet som handlar om att bygga relationer, att se varje enskild elev och på det sättet skapa rätt förutsättningar för att undervisningen ska kunna ske (Aspelin och Persson, 2011). Respondenterna hittar på flera sätt för att inkludera och göra att barnen blir delaktiga i olika moment, vilket även kan hänvisas till Nilholm (2020) som anser att begreppet inkludering är att förskolan alltid ska utgå från barnens behov och förutsättningar när de utformar olika lärmiljöer.

6.1.5 Samarbete med vårdnadshavarna

Det finns flera sätt att inkludera vårdnadshavarna i förskolans arbete med flerspråkighet. Pedagogerna på förskolan använder sig av denna strategi för att tillsammans göra ett gott samarbete för barnens utveckling och lärandet. Förskolläraren Kim berättar::

När de har inget språk, de yngsta barnen. Vi använder faktiskt vårdnadshavarna, vi skriver begrepp som äta mat, byta blöjan och vi använder vårdnadshavarna så de kan tolka de olika begreppen eller så

använder vi Google translate. Man får bekräftat från vårdnadshavare så att deras språk också uppmärksammas. Vi vill ha deras inflytande också, inte bara använda Google translate. (Kim 23-10-06)

Det kan vara svårt att nå de yngsta barnen när de precis börjat på förskolan. Att inkludera vårdnadshavarna kan vara ett sätt att hjälpa barnen att förstå i rutinsituationer som vid maten och blöjbyte till exempel. På detta sätt underlättar de kommunikationen mellan pedagoger och barn. Enligt Nilholm (2020) innebär begreppet inkludering att förskolan alltid ska utgå från barnens behov. Genom att inkludera vårdnadshavarna för att förbättra kommunikationen mellan pedagoger och barn vill pedagogerna skapa en inkluderande miljö för barnen. Respondenterna anser att vårdnadshavarna har en viktig roll i barnens språkutveckling och att de ska betraktas som en viktig resurs. Förskolläraren Ronja berättar:

Jag tycker att vårdnadshavarna har en viktig roll, vi försöker alltid engagera vårdnadshavarna i barnets språkutveckling och berättar att det finns forskning som säger att barnets modersmål är viktigt. Att vårdnadshavarna ska använda modersmålet hemma med sina barn så mycket de kan och vi pedagoger stöttar dem i det. Jag tycker att det är där vårdnadshavarna är starka. (Ronja 23-09-28)

Genom att inkludera vårdnadshavarna i förskolans verksamhet och få dem att förstå vikten av barnens språkutveckling både på förskolan och hemma. Förskolan ser vårdnadshavarna som en resurs för att barnen ska utvecklas i alla sina språk. Petersen (2022) påpekar att alla barn har rätt att använda sig av alla sina språk, pedagogerna ska därför använda sig av till exempel flerspråkiga pedagoger eller vårdnadshavarna som resurs vid behov. Respondenterna berättar även att vissa vårdnadshavare kan upplevas vara försiktiga med att deras barn använder sitt modersmål på förskolan. Förskolläraren Kristina berättar:

Vi pedagoger bemöter olika vårdnadshavare/föräldrar, det finns de som är väldigt trygga i sitt modersmål, det finns de också som säger: "Nej men vi är i Sverige nu och det är det svenska språket som ska talas". Vi ska stötta dem i det och säga ni kör modersmålet hemma och vi på förskolan kör det svenska språket. (Kristina 23-09-28)

Pedagogerna kan arbeta ur ett normkritiskt perspektiv genom att berätta för vårdnadshavarna att alla språk är viktiga. Normen i förskolan är att prata svenska, att synliggöra barnens språk och inte ge deras språk en negativ stämpel gör att vårdnadshavarna känner sig trygga i att använda modersmålet med sina barn. Sörensdotter (2018) menar att normer handlar om vad vi anser är normalt eller inte. Det är pedagogernas uppgift att berätta för vårdnadshavarna vikten

av att ett barn kan sitt modersmål, vilket i sig kan upplevas som en negativ norm. Björkman (2018) påpekar att genom att tänka normkritiskt ska pedagogen bli medvetna om normer och att dessa normer får konsekvenser. Ur ett interkulturellt förhållningssätt är alla språk välkomna och viktiga i förskolans verksamhet. Skolverket (2013) menar att förskolan ska präglas av öppenhet där alla olikheter är accepterade. Förskolläraren Lisa berättar:

Vi har bjudit in alla föräldrarna och vi spelade faktiskt lite teater för föräldrarna, att språket är makt för barnen. Vi spelade två familjer, en som pratade mycket med sina barn och i den andra var det inte så aktivt med språk. Vissa föräldrar kände lite aha, de kände igen att de inte pratar så mycket med barn. I vissa kulturer är det inte så viktigt att prata mycket med sina barn, kanske de blir tysta i den familjen. (Lisa 23-09-20)

Att barnen ska vara med i köket och föräldrarna ska berätta vad de gör för barnen för att barnen ska bygga på sitt ordförråd. Vi pratar även under utvecklingssamtalen att det är viktigt att prata mycket med barnen, läsa och modersmålet är också viktigt inte bara här i förskolan. Barns språk, modersmål är viktigt. (Lisa 23-09-20)

I en mångkulturell förskola behöver pedagogerna vara öppna för allas olika bakgrund och att hitta sätt att informera vårdnadshavarna om vikten att prata med sina barn oavsett vilket språk de använder hemma för att främja barnets språkutveckling. Utifrån citatet ovan är förskolan en plats där pedagogerna bjuder in vårdnadshavarna och försöker på ett inkluderande sätt få fram budskapet om språkets betydelse för barnen. Lutz (2021) påpekar att förskolan ska anpassa verksamheten efter de behov som finns, att skapa inkluderande lärmiljöer. Det finns ett behov av att vårdnadshavarna förstår vikten av att använda sitt modersmål och prata med barnen för att främja barns språkutveckling. Förskolläraren Kristina berättar:

Jag tycker att vårdnadshavarna har en viktig roll, vi försöker alltid engagera vårdnadshavarna i barnets språkutveckling och berättar att det finns forskning som säger att barnets modersmål är viktigt. Att vårdnadshavarna ska använda modersmålet hemma med sina barn. (Kristina 23-09-28)

Det kan även i detta fallet uppstå en osäkerhet hos vårdnadshavarna att de har tanken att deras barn måste få använda det svenska språket i förskolan. Det är pedagogernas uppgift att förklara för vårdnadshavarna att förskolan arbetar utifrån ett interkulturellt förhållningssätt, vilket innebär att förskolan är en miljö där olika språk ska mötas med respekt. Ur det normkritiska perspektivet som enligt Björkman (2018) handlar om att pedagoger använder sig av den normkritiska pedagogiken för att vara medvetna om att normer behövs i vårt

samhälle för att människorna ska kunna samexistera. Från ovanstående citat berättar pedagogerna vikten av att vara medvetna om att det är viktigt att våga berätta om dessa normer i gruppen, med barn och barnens vårdnadshavare.

6.1.6 Flerspråkiga pedagoger som strategi

En annan intressant strategi som framkom under intervjuerna var att använda sig av flerspråkiga pedagoger som strategi. Förskolläraren Kristina berättar:

Men om jag tänker på en situation då tänker jag på “upprepa” till exempel vid en matsituation då om jag inte förstår vad barnet säger så tar jag hjälp av min kollega och sedan upprepa ordet såsom “vatten” “maye” upprepa ordet på både språken “Du vill ha vatten” Du vill ha maye. Att man förklarar på båda språken. (Kristina 23-09-28)

Pedagogerna använder sig av flerspråkiga pedagoger som en strategi för att stödja språkutvecklingen hos flerspråkiga barn. När en vardaglig situation uppstår på förskolan och ett barn använder ett ord som pedagogen inte kan förstå, kan hen ta hjälp av en flerspråkig pedagog för att översätta vad barnen menar. Lorentz och Bergstedt (2016) menar att ett interkulturellt perspektiv är ett förhållningssätt där både utveckling och lärandet sker på ett ömsesidigt sätt i förskolans verksamhet. Genom att ta tillvara på förskolans olika språkliga resurser inom personalgruppen för att på så sätt kunna hjälpa det enskilda barnet att förstå kan härledas till ett interkulturellt perspektiv där alla språk är viktiga. Petersen (2022) beskriver en inkluderande språkutveckling där barnen får möjlighet att höra alla sina språk dels genom till exempel digitala verktyg men även genom flerspråkiga pedagoger.

6.1.7 Multimodalt material som strategi

Respondenterna berättar även att de använder sig av det multimodala materialet som strategi för att stödja flerspråkiga barn. Enligt Lpfö 18 (2018) ska varje barn ges förutsättningar att utveckla förmågan att kommunicera genom olika uttrycksformer. Förskolläraren Johanna berättar:

Bildstöd, mycket kommunikation inom själva gruppen (pedagoger), mycket upprepanhet av orden, vi använder oss av telefonen för att snabbt visa barnen vad vi menar, om vi inte har laminerade bilder till hands. Föräldrar är också till stor hjälp. Polyglot använder vi väldigt ofta på förskolan och på olika språk.

Barnen får själv bestämma vilken bok de vill lyssna på, de lyssnar på det på olika språk. Vi har en hörna som vi kallar "läshörna" där det oftast sitter några barn och lyssnar på Polyglot. Vi märker hur orden kommer fram sen. (Johanna 23-09-29)

Utifrån citatet ovan får barnen uttrycka sig på flera olika sätt, barnen begränsas inte bara till det talade språket. På detta sätt blir förskolan inkluderande för barnen. Lutz (2021) beskriver innebörden av begreppet inkludering som att det är förskolans verksamhet som skall anpassa sig och utforma sina lärmiljöer utifrån barnens olikheter såsom intresse och behov. Petersen (2022) menar att barnen ska ha rätt att använda alla sina språk, detta kan ske genom olika digitala verktyg, olika appar där barnen kan lyssna på böcker på barnens modersmål. Förskolläraren Lisa berättar:

Här behöver du tänka på allt, hur ska du göra för att nå alla barn. Om det är med hjälp av tecken, musiken, att vi ska använda oss av olika uttrycksformer för att nå alla barnen och det gör vi. (Lisa 23-09-20)

Respondenterna hävdar att de arbetar utifrån ett multimodalt material vilket innebär att det arbetar med kroppsspråket, ljud, filmer, ritandet och återberättandet. Det är ett sätt för barnen att utveckla det flerspråkiga. Petersen (2022) menar att multimodalitet är när barnen får möjlighet att uttrycka sig på olika sätt, genom till exempel kroppsliga uttryckssätt, musik och bilder. Respondenterna berättar även att det finns olika sätt för att ett barn ska göra sig förstådd. Barnen får en multimodal upplevelse. Vikten av att höra och se sitt språk i förskolans miljö gör att barnen känner sig representerade av sina språk.

6.2 Utmaningar i stödandet med flerspråkighet

Våra representanter hade en stor utmaning när det kom till minoritetsspråken, det vill säga dessa språk som inte talas så ofta. Utmaningen är att dessa förskollärare inte själva behärskar dessa språk. Utmaningen att kunna lära sig alla barns modersmål samtidigt att nå alla barn i gruppen, blir ju oerhört svårt. Förskolläraren Kristina berättar:

Utmaningen är att man inte själv kan det språket som barnet talar. Jag känner mig lite låst och dum när ett barn talar ett språk jag inte kan. Speciellt när det kommer till minoritetsspråken. Vi vill såklart hjälpa till och stötta barnen, men jag känner mig låst. (Kristina 23-09-28)

I läroplanen står det att förskolan ska uppmärksamma och skydda barnets identitet genom språkutveckling och modersmål. Förskolan ska däremot enligt läroplanen stimulera barnens språkutveckling i svenska genom att uppmuntra och vara uppmärksam på barnens nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Petersen (2022) påpekar barnens rätt att använda sig av sitt språk och att digitala verktyg kan göra så att barnens språk blir tillgängligt i till exempel appar. Det står även i Lpfö 18 (2018) att barn som tillhör de nationella minoriteterna och som talar minoritetsspråken ska stödjas i sin språkutveckling i sitt nationella minoritetsspråk och främjas i sin utveckling av en kulturell identitet. Enligt Petersen (2022) finns det fem nationella minoritetsspråk i Sverige som är: samiska, finska, romani, meänkieli och jiddisch. Förskolläraren Kristina berättar:

Men det svåra är när det kommer till språk som vi inte har någon stöttning till barnen. Det finns fler stöttning i de språken som arabiska och kurdiska för att man har lärt sig enkla ord och enkla fraser från dessa språk. Samt att man har föräldrarna som stöd. Men de språken som man inte riktigt kan, när man inte kan möta dem, det är min utmaning. (Kristina 23-09-28)

Respondenterna möter på en annan utmaning när det förekommer flera olika språk i gruppen. Det är en utmaning för pedagogerna på förskolan att lära sig varje barns modersmål. Utmaningen blir större ju fler språk det finns i barngruppen. Samtidigt ska pedagogerna ha det i tanken att språk är ett redskap och tillgång, det är ett sätt för barnen att kunna uttrycka sina känslor och tankar genom det språket de behärskar. Petersen (2022) nämner att alla barn har rätt till sitt modersmål och att pedagogerna ska stötta barnets språkutveckling. Förskolläraren Johanna berättar:

Jag hade nog sagt att det finns utmaningar, för när jag sa något på svenska och jag såg hur barnet inte förstod vad jag menade, då var jag för snabb med att berätta det på arabiska. Nu har jag lärt mig att jag ska vänta och säga ordet på svenska flera gånger och många gånger förklara ordet istället för att säga det direkt på arabiska. Både fördelar och nackdelar med det så att säga. Att vänta och upprepa orden flera gånger. Sedan säger det på barnets språk om man kan det. (Johanna 23-09-29)

Det blir ju också ett problem när till exempel två barn alltid pratar sitt modersmål med varandra, vi vill såklart stödja dessa flerspråkiga barn, men dessa två barn endast pratar turkiska med varandra även om de kan svenska språket så är det turkiska så fort de är tillsammans. (Johanna 23-09-29)

En annan utmaning som respondenterna hade var när två barn använder sitt modersmål i leken, där blir det ett etiskt dilemma för respondenterna för de vet inte riktigt hur de ska hantera denna situation. Även att pedagogerna på förskolan är för snabba för att gå in i vissa situationer och använda modersmålet med barnen, vilket också kan leda till osäkerhet hos pedagogerna. Från ovanstående citaten känner förskolläraren att normen i förskolan är att barnen och pedagogerna ska prata svenska med varandra men förskolläraren försöker ändå tänka lite normkritiskt eftersom att hon reflekterar över om det rätta är att avbryta barnens konversation och få barnen att prata svenska i leken eller om de ska få fortsätta använda sitt modersmål i leken. Enligt Sörensdotter (2018) handlar begreppet normer om idéer om vad som anses vara normalt. Normen i förskolan är att prata svenska. Björkman (2018) påpekar att normkritik inte innebär att normer ska försvinna utan att normerna ska bli synliga. Förskolläraren i citatet synliggör normer och reflekterar om det är rätt eller fel. En annan utmaning som respondenterna lyfts upp är antalet språk i barngruppen. Förskolläraren Kristina berättar:

Jag upplever att det finns mycket svårigheter och utmaningar, oftast språk som man inte kan mycket om. När man möter dessa språk är det svårt, som jag nämnde tidigare blir man fast för att man inte förstår vad barnet säger. Men mycket landar på oss pedagoger också, det är vi som ska locka de till fortsatta samtal, jag som pedagog ska själv vara intresserad av flerspråkighet. Det finns oftast svårigheter med tanken på att begreppet är så stort och brett. (Kristina 23-09-28)

Den gemensamma utmaningen som flera av våra respondenter tog upp är när det finns många språk i barngruppen. Utmaningen är att pedagoger ska lära sig varje individuellt modersmål som barnen har. Det är inte lätt att kunna komma ihåg alla ord som pedagogerna möter i skolan i samband med flerspråkiga barn. Pedagogerna är medvetna om det, men uppdraget blir stort och de vet inte riktigt hur de ska gå vidare i den här frågan. Enligt Aspelin (2018) är ett relationellt perspektiv där människan och världen ses som ihopkopplade och har ett ömsesidigt förhållande. När pedagog och eleven skapar en relation kan pedagogen visa intresse för barnet och barnets modersmål. Det finns många sätt för människan att prata, inte bara genom det verbala språket utan även genom till exempel kroppsspråk, teckningar och bilder vilken även Petersen (2022) menar är en multimodal kommunikation. Förskolläraren Kristina berättar:

Utmaningen är att man inte själv kan det språket som barnet talar. Jag känner mig lite låst och vet inte hur jag ska göra. Det svåra är när det kommer till minoritetsspråken som vi inte har någon stöttning till

barnen. Men de språken som man inte riktigt kan, när man inte kan möta dem, det är min utmaning.
(Kristina, 23-09-28)

En av våra respondenter berättade att hennes största utmaning med att stödja flerspråkiga barn är när barnet har ett språk som tillhör minoritetsspråken. Vidare berättar hen att det inte finns särskilt mycket stöd i dessa språk, vilket gör att hen känner sig låst i stödandet. Enligt Skatemyr (2020) ska barn som tillhör de nationella minoritetsgrupperna stödjas i sin språkutveckling och att det är förskolans uppdrag att lägga grunden för att alla barn utvecklar en förståelse för dessa nationella minoritetsspråk. Eftersom pedagogerna inte själva talar eller kan något av dessa språk, blir det svårt med att stödja barn, vilket också leder till ett etiskt dilemma då pedagogerna känner att de inte riktigt kan fånga upp dessa barn, vilket inte blir ett likvärdighetsarbete. Vidare berättar respondenten att det är viktigt som pedagog att inte glömma bort dessa barn bara för att man inte kan deras modersmål samt möta alla barn på samma sätt även om man som pedagog inte kan deras språk. Petersen (2022) menar att pedagogerna kan stödja barnen i deras språkutveckling genom att använda digitala appar där barnen kan interagera och höra sitt modersmål. Förskolläraren upplever ofta att det är svårt att nå alla barn och att de försöker hitta olika strategier för att fånga barnens intresse. Genom att skapa relationer mellan pedagog och barn kan pedagogen hitta vägar för att kunna ge eleven stöd i undervisningen (Aspelin och Persson 2011). En annan utmaning som våra respondenter lyfte fram var att kunna veta när och hur samt i vilken situation det är lämpligt att använda språket. Förskolläraren Johanna berättar:

Med tanke på att jag själv är flerspråkig och har ett annat språk förutom det svenska språket, är det lite lättare för mig att förstå när barnen använder det språket jag behärskar. Men utmaningen är att förstå och kunna bedöma i vilken situation det är lämpligt att börja använda mitt språk med barnen. (Johanna, 23-09-29)

En av våra respondenter berättar att de inte alltid kommer överens i arbetslaget om hur och när det är lämpligt att prata ett annat språk än svenska, speciellt när det inte finns generella och konkreta exempel på hur språket borde användas. För att få en inkluderande språkutveckling för barnen kan det vara lämpligt att använda sig av språkliga resurser som till exempel flerspråkiga pedagoger som finns i på förskolan, vilket även Petersen (2022) bekräftar. En annan utmaning som våra respondenter möter i förskolan i samband med flerspråkighet är inkludering, att kunna inkludera alla barn. Förskollärarna Kristina och Lisa berättar:

Vissa barn har den förmågan att kunna använda alla språk men för vissa det blir jättekämpigt. För oss också, det blir kämpigt, en utmaning att nå barnen. Att undervisningen kan nå alla barnen, det är jättesvårt. Jag vill gärna ha flera språk för att kunna nå alla barn. (Kristina 23-09-28)

Det känns ofta som att man inte kan nå alla barn. Det är stora barngrupper men man försöker. Vi har högläsning som vi har mycket varje dag och det ger resultat. Där måste man också hitta varje barns sätt. Vissa barn tycker inte om att lyssna när man läser, då måste man hitta barnets intresse, om det är med flanosagor, att koppla boken till projektor. Vi planerar men det är svårt att nå alla barn. (Lisa 23-09-20)

Respondenterna utgår från ett relationellt perspektiv som enligt Lutz (2021) är ett sätt att förtydliga att det är förskolan som ska anpassa sig till barn och inte tvärtom. Respondenterna försöker hitta på flera sätt för att utgå från varje individ och deras egna sätt, lärande och utveckling. Aspelin och Persson (2011) menar att pedagogen bör skapa relationer genom att lära känna varje enskild elev och dennes egenskaper för att kunna ge eleven stöd i undervisningen. Respondenterna berättar även hur kämpigt det är att nå alla barnen med tanken på olika svårigheter till exempel för stora barngrupper eller att pedagogerna inte behärskar barnens modersmål, vilket även det pekar på ett relationellt perspektiv där Lutz (2021) menar att barnens svårigheter och brister kan bero på förskolans verksamhet generellt. Respondenterna har förståelse för varje barns förmåga och svårigheter när det kommer till att utveckla språket och modersmålet och hittar på flera sätt för att gå vidare. Respondenterna berättar även att det har uppstått en hel del svårigheter med barnens vårdnadshavare när det har kommit till det svenska språket och modersmålets språkutveckling. Förskolläraren Kristina berättar:

Det finns ett problem också för att det finns vårdnadshavare som varken kan läsa eller skriva (analfabeter) vilket gör det svårare när det kommer till stöttning till barnets språkutveckling. Det finns ett problem när det kommer vårdnadshavare som varken kan läsa eller skriva, vilket gör det svårare för pedagoger att få de vara engagerade i språket hos sina barn. (Kristina 23-09-28)

Pedagogerna stöter på en utmaning med vårdnadshavarna för att få de engagerade i barnens språkutveckling. Från citatet ovan finns det vårdnadshavare som inte vill eller kan hjälpa till på grund av olika orsaker. Det kan bero på att de inte kan läsa och skriva på svenska, kanske inte ens på sitt modersmål. Som tidigare nämnt utifrån begreppet normer enligt Skolverket (2022) är något som varierar beroende på plats och tid, det vill säga att varje samhälle och människor uppfattar normer olika och har olika normer. Normen i samhället är att alla vuxna

kan läsa och skriva, därför kan det finnas en motvilja för vårdnadshavare att berätta att de inte har rätt kunskap för att kunna hjälpa till. Förskolläraren Kristina berättar:

Det är viktigt som pedagog att i sådana situationer berätta för vårdnadshavarna att det finns andra sätt läsandet för sitt barn, vilket är att berätta historier för sitt barn. Berätta de historier som de själva har varit med eller hört när de var barn istället för att läsa. Vi ska ta hänsyn till att det kanske inte är så viktigt med läsandet i alla kulturer och att det kan vara berättandet istället. Vi pedagoger ska stötta dem i det genom att berätta att det finns ett bibliotek, det är inte alla som vet att det finns. (Kristina 23-09-28)

Respondenten berättar om vikten av att pedagogerna på förskolan visar hänsyn och inte glömmer att barnets vårdnadshavare har olika bakgrund. Att ge information till vårdnadshavare att det finns olika ställen som till exempel biblioteket där det finns böcker på flera språk. Respondenterna menar att vårdnadshavarna kan träffa människor från olika bakgrunder. Skolverket (2023) menar att ett interkulturellt perspektiv är när människor från olika kulturer och bakgrunder möter varandra med ömsesidig förståelse och respekt. Att visa förståelse för vårdnadshavarnas bakgrund och stärka deras självförtroende genom att berätta att vårdnadshavarna kan främja barnens språkutveckling genom berättande istället för att läsa, om läsandet är ett problem för vårdnadshavaren.

6.3 Arbetet med flerspråkighet utifrån läroplanen

I Lpfö 18 (2018, s. 9) står det att *“Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål”*. I frågan om hur respondenterna tycker att flerspråkighet framskrivs i Lpfö 18 (2018) fick vi till svar att det står en del i läroplanen om flerspråkighet men att den kan tolkas på olika sätt. Förskollärarna Kristina och Lisa berättar:

Jag tycker att det är tydligt i läroplanen att man ska jobba med modersmålet men samtidigt tycker jag att läroplanen är till en viss del tolkningsbar. Att man tolkar varje ord på olika sätt. Även om vi alla kan läroplan så tycker jag att vi ändå behöver prata om innehållet och vad det betyder för oss. Läroplan är som en grund att stå på, det finns många språkliga mål, med modersmål och flerspråkighet och minoritetsspråken. (Kristina 23-09-28)

I läroplanen det står en liten bit om flerspråkighet, men det står inte hur man ska göra. Sen har jag tittat på Skolverket, men alla kan inte titta på Skolverket. Där finns det mycket hur man ska jobba med

flerspråkighet, vilken metod man kan använda. Men det är inte lätt när man inte har så mycket tid att leta efter information. (Lisa 23-09-20)

Stier och Riddersporre (2019) påpekar att många pedagoger upplever det svårt att arbeta utifrån ett interkulturellt förhållningssätt på grund av att det inte finns tillräckligt med konkreta metoder och strategier i läroplanen. Alla förskollärarna i vår studie nämner Skolverket och att det finns mycket material om flerspråkighet där. Vidare berättar våra respondenter att de upplever likadant, att det krävs mycket tid och engagemang av den enskilda förskolläraren för att leta information och sätta sig in i materialet om flerspråkighet som finns på Skolverket. Ett annat sätt för förskolor att arbeta med flerspråkighet är genom fokusgrupper. Förskolläraren Lisa berättar:

Vi har även haft fokusgrupp när det gäller barns språk, hur man skulle koppla språket till barnens lek. Fokusgrupp med hela huset och även den andra förskolan som tillhör samma enhet, varje fredag vi har fokusgrupp mångfald i förskola. Det är en tjock bok som förskoleförvaltningen har köpt i tre år som vi ska få metoder och hjälp från boken och vi ska diskutera hela förskolan och med andra. (Lisa 23-09-20)

Fokusgrupper är en form av kollegiala samtal där pedagoger från olika förskolor som tillhör samma område träffas för att utbyta erfarenheter. Aspelin (2018) menar att kollegiala samtal är en metod som kan användas för att diskutera olika situationer och utifrån det utvecklas i arbetslaget. Förskollärarna Johanna och Kristina berättar:

Nu när du säger det så tänker jag att vi har böcker på olika språk som ligger framme, utformandet av lärmiljöer är baserat också på vilket projekt vi har just då, flerspråkighet är inget vi direkt har tänkt på. Det finns olika lappar som står meningar på olika språk som är hängda på väggar, FN:s artiklar som är översatta till olika språk, men kanske det är mest för föräldrarna. (Johanna, 23-09-29)

Vi har inte riktigt pratat om flerspråkighet när vi har utformat våra lärmiljöer. Vi pratar om språket generellt och hur vi ska stärka språket. Med språket menar jag det svenska språket. Vi pratar om hur vi ska förstärka svenskan och hur vi ska föra det till miljöer där man kan leka, mötas, där vi kan stötta barnen, den praktiska miljön, där de kan testa själva. Vi pratar här om det kompetenta barnet. (Kristina 23-09-28)

Pedagogerna beskriver att det finns utmaningar med att utforma förskolans lärmiljö utifrån begreppet flerspråkighet. Aspelin och Persson (2011) beskriver att pedagogerna i förskolans verksamhet ska skapa en accepterande lärmiljö där barnen får tänka, våga och tycka fritt. Men pedagogerna i vår studie upplever ändå en utmaning att utgå från alla språk och sedan

skapa en inkluderande lärmiljö. Nilholm (2020) påpekar att förskolans verksamhet ska utforma sina lärmiljöer utifrån barnens behov och förutsättningar för att det ska bli en inkluderande lärmiljö. Petersen (2022) menar att alla barn har rätt att känna att deras modersmål är inkluderade i förskolan och att pedagogerna ska stödja barnens språkutveckling.

7. Diskussion

Syftet med denna studie har varit att undersöka hur pedagogerna på förskolan stödjer barnen med flerspråkighet. Vilka metoder och strategier finns för pedagogerna att använda sig av på förskolan i samband med flerspråkighet? Vilka utmaningar stöter pedagogerna på i stödandet med flerspråkiga barn? Hur förhåller sig informanternas arbete med flerspråkighet till läroplanens direktiv?

7.1 Metoder och strategier i samband med flerspråkighet

Enligt Sjöberg och Lindgren Eneflös (2019) studie använder sig pedagoger på förskolan av digitala verktyg för att barnen ska få möjlighet att få se och höra sitt modersmål. Resultatet i vår studie visade att pedagogerna på förskolan använder sig av många olika strategier för att stödja flerspråkiga barn såväl som att uppmärksamma barnens språk. En av de vanligaste strategier som respondenterna berättade att de använder på förskolan är digitala verktyg såsom polyglutt. Polyglutt är en applikation där barnet kan se och höra böcker bli upplästa på sitt modersmål, ett sätt för att barnet ska få både se och höra sitt modersmål, vilket även Sjöberg och Lindgren Eneflös (2019) studie visar. Barnen kan även interagera med apparna och på så sätt utveckla sitt modersmål. Detta används främst för barn som inte har tillgång till att kunna interagera med barn och pedagoger som talar samma språk. Ur ett interkulturellt förhållningssätt är denna strategi ett sätt för att barnen ska kunna möta sitt eget modersmål och andra barnens modersmål på förskolans verksamhet.

Resultatet av vår studie visade att förskollärarna var intresserade och ville få mer kunskap om begreppet flerspråkighet och de hoppades att det fanns fler strategier och kunskap i samband med stödandet av flerspråkiga barn. Resultatet visade även att förskollärare på förskolan använder sig av olika strategier i arbetet med flerspråkiga barn. Dessa strategier varierar beroende på hur länge förskollärarna har arbetat och vilka resurser som finns tillgängliga på förskolan. Även i Sjöberg och Lindgren Eneflös (2019) studie kom det fram att pedagogerna behöver mer stöd, kunskap och kompetens om flerspråkighet för att kunna möta mångfalden i förskolan. Förskollärarna har sina egna reflektionsdagar/tid där alla i gruppen diskuterar om olika dilemman de möts på förskolan och planeringen av undervisningen. Det kan kopplas till

det relationella perspektivet som har sitt fokus på samspel, relationer och kommunikationen. Även vikten av att alla i gruppen kommer överens och kommunicerar hur de ska gå vidare med flerspråkighet. Förskollärarna har olika möten där de sitter och går igenom hur de ska planera sina undervisningar. Där nämns ofta flerspråkighet, att det finns ett problem och hur arbetslaget på bästa sätt ska lösa problemet.

Några verktyg som används av förskollärarna i vår studie är TAKK-tecken och bildstöd, speciellt med yngre barn som ännu inte har ett verbalt språk. TAKK används för att förstärka orden och bildstöd används under hela dagen. Andra strategier som förskollärarna nämner som viktiga är musik, både musik på svenska och på språken som är representerade på förskolan. En annan strategi är att använda sig av konkreta material när de till exempel har högläsning. Med konkreta material menar förskollärarna till exempel små plastdjur som förtydligar texten i boken. Kultti (2012) lägger stor vikt vid olika språkliga gruppaktiviteter som samling, sångstund och högläsning där alla barn får känna delaktighet och barnen kan själva välja graden av delaktighet. Barnen får stöd i dessa aktiviteter genom bildstöd, kroppsspråk, olika rörelser i till exempel sångstunder. Kirsch (2021) studie visar att barnen uppmuntras att uttrycka sig multimodalt vilket betyder att barnen använder sig av gester, ljud, bilder för att kommunicera. Pedagogerna i Kirschs studie poängterar vikten av att barnen pratar och uttrycker sig, inte på vilket språk de uttrycker sig. Vår studie visade också att flera av pedagogerna lägger tyngden på upprepadet, speciellt med de yngre barnen. De upprepar ett ord flera gånger för de yngre barnen och till sist landar det. Kirsch (2021) nämner interaktionsfrämjande strategier där pedagogen upprepar det barnen sagt och sedan ger en förklaring till ordet.

Studiens resultat visar att de förskolor som har pedagoger med annat modersmål än svenska har lättare att arbeta med flerspråkighet och att barnen som har en pedagog som har samma modersmål får mer stöd och hjälp i sin språkutveckling. De förskollärare som ingått i vår studie berättar att de på sin avdelning har minst en pedagog som är flerspråkig, de berättar även att det finns flera olika nationaliteter representerade på den förskola/skola som de arbetar på. Förskollärarna i vår studie upplever det som en fördel om pedagogerna på förskolan har ett annat modersmål än svenska men att det finns en osäkerhet i vilka situationer det är accepterat att prata sitt modersmål inom förskolans verksamhet. I Stier och Sandströms (2017) studie framkommer det i en mångkulturell förskola att det är positivt om

pedagogen har en annan bakgrund än svensk, både i kontakten med barnen och med deras vårdnadshavare. Sjöberg och Lindgren Eneflo (2019) beskriver att användandet av flerspråkig personal som en språklig resurs är en strategi som används flitigt. Skans (2011) påpekar att flerspråkighet är en eftertraktad kompetens inom förskolan, ur ett interkulturellt perspektiv är användandet av modersmålet bland pedagoger som komplement till svenskan viktigt för flerspråkiga barn.

7.2 Utmaningar i stödandet av flerspråkiga barn

Medan vi utförde denna studien kom vi fram till att alla pedagoger som arbetar på förskolan utgår från läroplanen för förskolan och har som en utmaning att arbeta interkulturellt. När det kommer till flerspråkighet arbetar förskolepersonal på olika sätt beroende på erfarenheter och i vilket område förskolan ligger. Studiens resultat visar att förskollärarna möter olika utmaningar i stödandet med flerspråkighet, speciellt när det finns många språk representerade på förskolan. Utmaningen är att förskolläraren ska bemöta och stödja alla dessa språk samtidigt och kunna nå varje barn och deras språk. Förskollärarna uttrycker sin osäkerhet och kunskap i vissa språk, vilket leder till en utmaning för att nå alla barn i gruppen. Resultatet av denna studie visar att pedagogerna på förskolan upplever svårigheter med att få alla barnens uppmärksamhet (flerspråkiga barns språk), då det saknas kompetens för dessa språk. I Sjöberg och Lindgren Eneflos (2019) resultat visar svårigheten när barngruppen innehåller många olika språk.

En slutsats i vår studie är att förskollärarna möter utmaningar i stödandet av flerspråkighet, speciellt i barngrupper där det finns många olika språk representerade. Förskollärarna tycker att det är svårt att bemöta varje enskilt barn på deras språk. I Sjöberg och Lindgren Eneflos (2019) resultat visar att pedagogerna har förutsättningar och strategier för att kunna inkludera alla barnens språk i verksamheten men att pedagogernas osäkerhet gör det svårt att skapa en mer inkluderande verksamhet. Pedagogerna i studien upplever svårigheter när barngruppen talar många olika språk och det upplevs svårt att hinna med att uppmärksamma alla barnen. Kirsch (2021) menar att i hennes studie är alla deltagande pedagoger flerspråkiga och de är vana att prata med barnen på flera olika språk. De uppmuntrar barnen att svara på det språk som barnen föredrar.

Pedagogerna i vår studie upplever ett moraliskt dilemma när det kommer till de barn som har ett modersmål som inte är ett majoritetsspråk. De upplever att vissa språk får mer utrymme för det finns flera pedagoger som talar det språket och att barngrupper oftast består av dessa språk. Kultti (2012) påpekar att i barngrupper som har flera barn som talar samma språk, blir barnens modersmål mer betydelsefullt då barnen kan välja att leka med varandra och då använda sitt modersmål i leken. Även när det finns en pedagog som har samma modersmål som barnet, används modersmålet för att göra språkbyten från modersmålet till svenska när till exempel instruktioner och olika begrepp behöver förtydligas (Kultti, 2012). Pedagogerna i vår studie upplever vikten av att barnen kan sitt modersmål, vilket kan hänvisas till Skans (2011) som påpekar att pedagogerna på förskolan ska uppmuntra barnen att se sitt språk som en tillgång och en viktig del av deras identitet. Pedagogerna i vår studie upplevde att de ville uppmuntra men att det inte alltid är lätt, speciellt när det kommer till minoritetsspråken. Sjöberg och Lindgren Eneflo (2019) beskriver olika strategier som kan användas i stödandet av modersmål, till exempel använda digitala verktyg, lära sig ord på barnens språk eller ta hjälp av pedagoger som talar barnets modersmål.

En annan slutsats i vår studie är att förskollärarna upplever vårdnadshavarna som ett stort stöd i arbetet med flerspråkighet, speciellt när barnet precis har börjat i förskolan. Pedagogerna i vår studie ber vårdnadshavarna om hjälp med att tolka det barnet har sagt på förskolan. Det är bra att pedagogerna kan några begrepp som att äta, byta blöja, gå ut på barnets modersmål för att kommunikationen ska gå lite smidigare. Pedagogerna upplever att vårdnadshavarna gärna hjälper till om de kan annars använder pedagogerna sig av Google Translate. Sjöberg och Lindgren Eneflo (2019) berättar att pedagogerna i deras studie upplever vårdnadshavarna som en resurs men att det ibland är svårt eftersom inte alla vårdnadshavarna förstår eller kan tala svenska. Då är det lättare att be någon annan om hjälp, såsom barn eller någon vuxen inom verksamheten som pratar språket.

Det har även visat sig att vissa pedagoger som arbetar med flerspråkiga barn har en känsla av osäkerhet och otillräcklighet när det kommer till stöttandet av flerspråkighet. Dels för att dessa pedagoger inte behärskar barnets modersmål, dels för att det inte finns tydliga strategier hur man går tillväga. Pedagoger på förskolan upplever ett moraliskt dilemma när det kommer till de barn som har ett modersmål som inte är ett majoritetsspråk. Pedagoger upplever att vissa språk får mer utrymme för att det finns flera pedagoger som talar det språket och att i barngrupper talas oftast dessa språk. Skans (2011) påpekar i sin studie att växlandet mellan

svenska och andra språk som förekommer på förskolan hjälper till att stödja barnens språkutveckling. Vidare nämner Skans att det underlättar om pedagogerna lär sig några ord från varje talat språk på förskolan för att skapa en flerspråkig och inkluderande miljö. Pedagogerna i vår studie lägger tyngden på begreppet modersmål och innebörden av det. För att barnet ska känna att hen har en identitet, börjar det med modersmålet, förklarar pedagoger på förskolan. Modersmålet är en resurs och tillgång och därför är det viktigt att den lyfts mer i förskolans verksamhet. Pedagogerna förklarar också hur viktigt det är att alla som arbetar på förskolan kommunicerar och kommer fram till samma mål för barnets bästa. I de fall då en grupp av pedagoger inte kommer överens eller inte riktigt pratat med varandra om hur de går vidare blir det oftast en situation av osäkerhet både hos pedagogerna och barnen.

Resultatet av denna studie visar även att flera respondenter menar att det inte finns tillräckligt med resurser i vissa språk, speciellt för minoritetsspråken, vilket i sig leder till en stor utmaning för pedagogerna på förskolan att kunna på ett rättvist sätt göra dessa barn med minoritetsspråken delaktiga. Sjöberg och Lindgren Eneflo (2019) menar att digitala verktyg som applikationer på lärplatta ger barn möjlighet att höra och interagera med sitt modersmål, detta främjar språkutvecklingen för barn som inte har andra barn och pedagoger i förskolan som pratar samma språk. I resultatet berättar även en respondent att det blir svårt att arbeta likvärdigt när vissa språk som barnen använder saknar förutsättningar för fysiska redskap. Enligt Kullti (2012) underlättar det för det flerspråkiga barnet om det finns barn eller pedagoger som delar samma modersmål som barnet, barnets modersmål blir funktionellt i till exempel leksituationer.

En annan utmaning som pedagogerna upplever är att kunna inkludera och göra alla barn i gruppen delaktiga i de vardagliga aktiviteterna oavsett deras språk. Kullti (2012) menar att gruppaktiviteter skapar tillfällen för barnens delaktighet, det görs genom till exempel sångsamling där gester och rörelser används, barnen härmar och lär sig av varandra. Kullti menar att deltagande i aktiviteter oavsett av barnens språkkunskaper gör barnen delaktiga, att man kan delta på olika sätt. Sjöberg och Lindgren Eneflo (2019) påpekar att för att inkludera alla barnens språk på förskolan krävs att pedagogerna har ett förhållningssätt som utgår från att alla barn har rätt till att höra och använda sitt språk i förskolan. Genom att pedagogerna visar intresse för barnens olika modersmål och lär sig några ord på deras språk, uppmuntras och uppmärksammas barnens modersmål.

7.3 Arbete med flerspråkighet till läroplanens direktiv

Studiens resultat visar att förskollärarna inte har tid att leta efter nya strategier för att på bästa sätt stödja flerspråkiga barn. Begreppet flerspråkighet omtalas i läroplanen men inga strategier eller metoder hur de ska gå tillväga, därför menar förskollärarna att de får själva leta på Skolverkets hemsida för att hitta information om flerspråkighet. Detta blir ett dilemma då de inte alltid har tid eller möjlighet. I Sjöberg och Lindgren Eneflors (2019) studie framkommer svårigheter för pedagoger att tolka läroplanen och därmed skapa osäkerhet i arbetet med flerspråkighet. Respondenterna hävdar att eftersom det inte finns tillräckligt med information om begreppet flerspråkighet i läroplanen, använder de sig av uttrycksformer som sång, dans, sång, bild, teater, m.m. det vill säga olika estetiska uttrycksformer.

8. Metoddiskussion

I denna studie har vi använt oss av kvalitativa semistrukturerade intervjuer där fem pedagoger som arbetar på olika förskolor och olika områden blev intervjuade. Intervjuerna utfördes för att analysera hur pedagoger/förskollärare arbetar med flerspråkiga barn på förskolan. Denna studie genomfördes genom appen Zoom via Malmö Universitet och med ljudupptagning. Intervjuerna bestod av 19 förutbestämda frågor som ställdes till förskollärarna om flerspråkighet. Varje intervju varade i ungefär 30 minuter. Vi valde att intervjua fem förskollärare i två olika kommuner och alla dessa fem förskollärare arbetar på olika områden och olika förskolor. Vi hade lite problem att få ihop sista intervjun eftersom flera tillfrågade tackade ja och sedan avböjde medverkan av olika anledningar och därför blev det att en av förskollärarna arbetar i förskoleklass just nu men har många års erfarenhet av att arbeta i mångkulturell förskola. Vi valde att göra ett strategiskt urval, då vi ville få fram så mycket information som möjligt om flerspråkighet och strategier med flerspråkighet. Vi ville komma fram till olika perspektiv på hur en förskollärare kommer fram till sina egna strategier för att stödja flerspråkiga barn på förskolan.

Dessa intervjuer har spelats in via ljudupptagning via Zoom och sedan transkriberats. Vi valde att ha ljudupptagning för att sedan kunna lyssna på det flera gånger och inte missa något viktigt som sagts under intervjun. Det finns både fördelar och nackdelar med att spela in via ljudupptagning. Fördelen är att vi kan lyssna på det flera gånger och sedan anteckna viktiga punkter. Hade vi valt att anteckna utan att spela in ljudupptagning hade det tagit mer tid både för förskollärarna och för oss. Det hade även kunnat hända att förskollärarna glömt vad de skulle säga med tanken på att vänta på oss tills vi har antecknat klart. De var mer fritt att svara på frågorna utan att tänka på att de måste vänta medan någon antecknar deras svar. Nackdelen med ljudupptagning kan vara att de intervjuade personerna väljer hur de ska svara på frågorna för att de känner sig begränsade. I början på varje intervju fick respondenterna samtycka att de ville delta i dessa intervjuer och deras samtycke spelades in.

Flera av respondenterna frågade redan innan de accepterade att delta i vår undersökning om de kunde få tillgång till intervjufrågorna i förväg. Vi upplevde det positivt att tillhandahålla intervjufrågorna i förväg, vilket märktes tydligt under intervjuerna då de framstod som mer förberedda och hade reflekterat över sina svar. Vi anser att det även ledde till en smidigare

intervjuprocess eftersom det annars hade tagit längre tid för respondenterna att svara och risken att viktiga delar av deras svar hade kunnat missas. Detta hade i slutändan kunnat påverka resultatet av vår studie och resulterat i att slutsatserna hade kommit att bli annorlunda. Att en av förskollärarna arbetar i förskoleklass har kanske påverkat vår studie, även om hen valde att prata främst om sina erfarenheter utifrån sina år inom förskola. Det hade varit intressant att intervjua förskollärare som inte hade erfarenhet av att arbeta på en förskola med mångfald för att se hur deras svar skulle se ut och hur de upplever i arbetet med begreppet flerspråkighet.

8.1 Förslag till fortsatt forskning

Vi anser att det skulle vara intressant att undersöka minoritetsspråken som förekommer i samhället, hur pedagoger bemöter barn som talar dessa minoritetsspråk och hur arbetet genomförs på förskolan. Vi anser att det verkligen är en utmaning för alla förskolepedagoger att arbeta med minoritetsspråken. Finns det tillräckligt med kunskaper och forskning inom detta ämnet? I vilken utsträckning är minoritetsspråken synliga i förskolans verksamhet samt vilka strategier finns tillgängliga för att stödja barn som talar minoritetsspråken?

Referenser

Otryckta källor

Intervjuer utförda med fem informanter mellan 230920 och 231006

Lisa 23-09-20

Kristina 23-09-28

Ronja 23-09-28

Johanna 23-09-29

Kim 23-10-06

Litteraturlista

Ahlberg, Ann (2015). *Specialpedagogik i ideologi, teori och praktik: att bygga broar. 2.*, [förändrade] uppl. Stockholm: Liber

Alvehus, Johan (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok. Upplaga 2* Stockholm: Liber

Aspelin, Jonas (2018). *Lärares relationskompetens: vad är det? : hur kan den utvecklas?*. Första upplagan Stockholm: Liber

Aspelin, Jonas & Persson, Sven (2011). *Om relationell pedagogik. 1. uppl. Malmö: Gleerup*

Björkman, Lotta (2018). En skola i frihet - med "misstagens" hjälp. Bromseth, Janne & Darj, Frida (red.) (2018). *Normkritisk pedagogik: makt, lärande och strategier för förändring. ss. 106-123. Uppsala: Centrum för genusvetenskap, Uppsala universitet*

Edfelt, David (2019). *Utmaningar i förskolan: att förebygga problemskapande beteenden*. Andra upplagan Stockholm: Gothia Fortbildning

Håkansson, Gisela. (2019). *Tvåspråkighet hos barn i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.

Håland Anveden, Pia. (2017). Interkulturellt förhållningssätt och barn som är nya i det svenska språket. Skolverket.

<https://larportalen.skolverket.se/api/resource/P03WCPLAR160640>

Håland Anveden, Pia (2020). *Den inkluderande förskolan: en handbok*. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur

Kirsch, Claudine. (2021). Practitioners' Language-Supporting Strategies in Multilingual ECE Institutions in Luxembourg. *European Early Childhood Education Research Journal*, 29(3), 336-350.

<https://doi.org/10.1080/1350293X.2021.1928721>

Kultti, Anne. (2012). *Flerspråkiga barn i förskolan: Villkor för deltagande och lärande*. (Doktorsavhandling, Göteborg studies in education science, 321). Göteborg: Acta universitatis Gothoburgensis. Tillgänglig:

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/29219/1/gupea_2077_29219_1.pdf

Kultti, Anne (2014). *Flerspråkiga barns villkor i förskolan: lärande av och på ett andra språk*. Stockholm: Liber

Lorentz, Hans & Bergstedt, Bosse (2016). Interkulturellt perspektiv - Från modern till postmoderna pedagogik. Lorentz, Hans & Bergstedt, Bosse (red.) (2016). *Interkulturella perspektiv: pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*. 2., [rev9] uppl. ss. 13-52 Lund: Studentlitteratur

Lunneblad, Johannes (2018). *Den mångkulturella förskolan: motsägelser och möjligheter*. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur

Lutz, Kristian (2021). *Specialpedagogiska aspekter på förskola och skola: möte med det som inte anses lagom*. Andra upplagan Stockholm: Liber

Läroplan för förskolan: Lpfö 18. (2018). [Stockholm]: Skolverket Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=4001>

Nilholm, Claes (2020). *Perspektiv på specialpedagogik*. Upplaga 3 Lund: Studentlitteratur

Patel, Runa & Davidson, Bo (2019). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Femte upplagan Lund: Studentlitteratur

Petersen, Petra (2022). *Flerspråkighet och digitala resurser i förskolan*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Sjöberg, Maria F & Lindgren Eneflo, Elisabeth (2019) ”Man blir lite osäker på om man gör rätt” – En studie om pedagogers arbete med flerspråkighet i förskolan. *Tidsskrift för nordisk barnhageforskning - Nordic early childhood education research journal*. Peer reviewed article, vol. 18(6), p. 1-15.

DOI: <https://doi.org/10.7577/nbf.3080>

Skans, Anders. (2011). *En flerspråkig förskolas didaktik i praktiken*. Holmbergs: Malmö.

Skatemyr, Ellinor (2020). *Att stödja och främja nationella minoriteter och minoritetsspråk i förskolan*. Skolverket.

<https://larportalen.skolverket.se/api/resource/P03WCPLAR132091>

Skolverket (2013). Flera språk i förskolan: teori och praktik. (2013). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet:

<https://eestilasteaedstockholmis.files.wordpress.com/2014/11/flera-språk-i-förskolan-teori-och-praktik.pdf> (hämtad 2024-01-17).

Skolverket (2013). Förskolans och skolans värdegrund. Skolverket. Tillgänglig på internet:
[pdf2579.pdf \(skolverket.se\)](https://www.skolverket.se/om-skolverket/valutering-och-utveckling/for-skolan/for-skolan-och-skolans-vardegrund) (hämtad 2024-01-22).

Skolverket (2022). Skapa trygghet för lärande. Skolverket. Tillgänglig på internet:
[Skapa trygghet för lärande \(skolverket.se\)](https://www.skolverket.se/om-skolverket/valutering-och-utveckling/for-skolan/for-skolan-och-skolans-vardegrund) (hämtad 2024-01-22).

Skolverket (2023). Aktivt jämställdhetsarbete i skolan. Skolverket.

Tillgänglig på internet: [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](https://www.skolverket.se/om-skolverket/valutering-och-utveckling/for-skolan/for-skolan-och-skolans-vardegrund) (hämtad 2024-01-22).

Skolverket (2023). Flerspråkighet i förskolan. Skolverket.

Tillgänglig på internet: [Flerspråkighet i förskolan - Skolverket](https://www.skolverket.se/om-skolverket/valutering-och-utveckling/for-skolan/for-skolan-och-skolans-vardegrund) (hämtad 2024-01-17).

Skånfors, Lovisa (2013). Barns sociala vardagsliv i förskolan. Diss Karlstad University
Studies.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:640004/FULLTEXT01.pdf> (hämtad 2024-01-17)

Stier, Jonas & Riddersporre, Bim (2019). *Interkulturellt arbete i förskolan: med läroplanen som grund*. Stockholm: Natur & Kultur

Stier, Jonas & Sandström, Margareta (2017). En interkulturell förskola? Förhållningssätt och kunskapsformer hos förskolepersonal i Rinkeby-Kista. Interkulturellt utvecklingscentrum Dalarna (IKUD). Högskolan Dalarna. Rapport nr 4, 2017

<https://du.diva-portal.org/smash/get/diva2:1139452/FULLTEXT02.pdf>

Sörensdotter, Renita (2018). En störande, utmanande och obekväm pedagogik. OM queerteoriernas relevans för en normbrytande undervisning. Bromseth, Janne & Darj, Frida (red.) (2018). *Normkritisk pedagogik: makt, lärande och strategier för förändring*. ss. 92-103. Uppsala: Centrum för genusvetenskap, Uppsala universitet

Vetenskapsrådet. (2017). God forskningssed. Stockholm. Tillgänglig på Internet: https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Öhlander, Magnus (2005). Inledning. Öhlander, Magnus (red.) (2005). *Bruket av kultur: hur kultur används och görs socialt verksamt*. ss. 11-42 Lund: Studentlitteratur

Bilaga 1

BARNDOM–UTBILDNING–
SAMHÄLLE

Samtycke till medverkan i studentprojekt

Vi heter Ingeborg Freij och Caya Kheder och studerar på förskolläraryrket utbildningen termin 7 på Malmö universitet. Det är nu dags för oss att börja skriva vårt examensarbete. Vi tar examen i januari 2024.

Vi vill härmed fråga om ni är intresserade av att delta i vår studie om flerspråkighet. Vi vill undersöka hur pedagoger arbetar med flerspråkighet i förskolan. Finns det speciella metoder och strategier utarbetade som pedagogerna kan använda sig av? Vad säger förskolans styrdokument om arbetet med flerspråkighet?

Vi kommer att genomföra intervjuer som beräknas ta högst en timme. Intervjuerna kommer att spelas in på zoom och allt insamlat material och personuppgifter kommer att sparas på Malmö universitets server. Endast vi, vår handledare och examinator kommer att ha tillgång till dessa uppgifter. Uppgifterna kommer att raderas ett halvår efter att examensarbetet har godkänts. Du som deltagare kan när som helst avbryta din medverkan utan några negativa konsekvenser. Vi kommer att aidentifiera deltagarna och förskolans namn i examensarbetet. Vi följer vetenskapsrådets forskningsetiska principer som du kan läsa om via länken nedan:

https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Det färdiga examensarbetet kommer att publiceras i Malmö universitets databas Diva.

Tack på förhand!

Ingeborg Freij och Caya Kheder

Våra kontaktuppgifter är:

Ingeborg Freij

ingeborg_berg@hotmail.com

0709456181

Caya Kheder

sunshine.ghazal@yahoo.com

0704238776

Handledare:

Susanne Waldén

walden.susanne@mau.se

Kursledare:

Sara Berglund

sara.berglund@mau.se

Bilaga 2

Intervjufrågor som ställs till pedagogerna i två olika kommuner.

1. Hur länge har du arbetat som förskollärare? Hur länge har du arbetat på denna förskola?
2. Hur ser barngruppen ut? Hur många barn finns det som har annat modersmål än svenska? Vilka språk pratar barnen?
3. Finns det flerspråkiga pedagoger på förskolan? Vilka språk förutom svenska finns i personalgruppen?
4. Hur jobbar ni med att stödja barn som har ett annat modersmål än svenska? Kan ni berätta om en sådan situation?
5. Berätta om en situation där ett barn försökt kommunicera på sitt eget språk men ingen av förskolans personal kunnat förstå vad barnet menar? Hur hanterar ni situationen då?
6. Hur landar begreppet flerspråkighet hos dig?
7. Vilka utmaningar möter du i stödandet med barn som har flerspråkighet?
8. Hur upplever ni att styrdokumentet (lpfö, skollagen) tar upp flerspråkighet och hur förskolepersonal ska gå tillväga för att stödja flerspråkiga barn?
9. Har ni inom förskolan gemensamma riktlinjer/strategier med att arbeta med flerspråkighet eller arbetar alla avdelningar olika? Vad säger riktlinjerna?
10. Vilka strategier har ni testat och upplevt att de har fungerat i praktiken?

11. Vilka material och metoder använder ni i gruppen för att stödja barnens språk?
12. På vilket sätt går ni vidare om ni har fastnat i ett problem med flerspråkighet?
13. Upplever du att ni i gruppen har tid för att planera hur ni på bästa sätt kan stödja flerspråkiga barn?
14. Har du upplevt svårigheter i arbetet med flerspråkighet, kan du ge ett exempel?
15. Hur tänker ni på flerspråkighet när ni utformar era lärmiljöer?
16. Kan du berätta om ett specifikt tillfälle när du har uppmärksammat ett språk i din barngrupp? På vilket sätt gjorde du det? Hur upplevde du att det landade hos barnen?
17. Har vårdnadshavarna en roll när det kommer till att stödja flerspråkiga barn? I så fall på vilket sätt?
18. Hur mycket är vårdnadshavarna medvetna och insatta i processen med flerspråkighet hos sina barn?
19. Har ni något mer ni vill tillägga?

Vore det okej att vi återkommer via e-post eller samtal vid eventuella ytterligare frågor?